

Bajzafi Ferenc

Debrecenben születtem 1953-ban. Szokás mondani, hogy nehéz idők jártak, akkor én még ezt nem éreztem. Azóta is itt élek, itt dolgozom. Hogy még egy érettségit sem tudok felmutatni, talán mára már elveszítette jelentőségét ("Menj ide a gyárba fiam, közel van!"). Az irodalom szeretete és az emberi lélek földi tévelygései iránt érzett kíváncsiság egyébként sem szerepel semmilyen vizsgatételen: talán ezért kötöttem ki tíz-tizenkét évvel ezelőtt a sci-fi irodalomnál, amelyet eléggé szerencsétlen kifejezésnek tartok, legalább olyanoknak mint a politikai gazdaságtant.

1978-ban házasodtam, a fiunk tízéves. Szakmunkásként dolgozom és emellett írok. Verseket, novellákat, "szösszeneteket", karcolatokat (háromszáz oldalas regényeket nem, "nem fogja át az agyam"). Mai szemmel nézve hasznosabb dolgot is művelhetnék, mégis ez az a világ, amelyben semmihez sem hasonlítható élményekben van ré-

szem. Mert az ember nem arra való, hogy a mindennapi betevőre fordítsa valamennyi energiáját. Ennek természetesnek kellene lennie, de hát, nem az. Én mégis boldog vagyok ennek a világtól s talán azért tartok még itt: sohasem "ostromoltam" szerkesztőségeket. Hét novella, egy tanulmány: ez minden, ami eddig megjelent. S ez is baráti egymásratalálás, véleményazonosságok eredménye és soha – bár abszolút nem érdekel – egy fillért sem hozott. Ha többre van szükség, túlorát vállalok, ezt aztán elviszi az adó...

Lényeg, hogy a méretkezést, a megméretetést igénylem, ebből fakad a lelki nyugalom, ami természetesen visszahat magára az alkotásra is. Pénzért ugyan meg lehet jelentetni írásokat, de ez nem az én világom, még akkor sem, ha egy írás kritériuma tulajdonképpen a megjelenés; ez azonban nem feltétlenül esik egybe az írás erkölcsével. Mert az is van...

Az android

Az utcán egy android sétált. Este volt. Az árnyékos ég lassan szállította felhőit szomjasabb tájak felé. A záporillatú fák alatt nyüzsgő tömeg halkán zsongott, a mozik neonfényes torka éhesen nyelte a hullámzó sokaldalmat. A nyolc sugárút villogó polipkarokként ölelte át a metropolist, a karokat remegővé tették a körutakon át- meg átsuhanó autócsodák tompa lámpafényei.

Az android sétált.

Ha levette volna briliánsan szabott zakóját, hátán és vállán láthatóvá váltak volna a bio-

fém huzalkötegek, melyek tökéletesen utánozták az emberi izomzat legideálisabb vonalait. Ugyanis még nem volt egészen készen.

Balettáncost megszégyenítő, mégis férfias mozgással haladt. A mellette ellépkedő nők leplezetlen csodálattal fordultak utána, s arcukon mosolyként jelent meg valami hivatlan, vágyteli, váratlanul jött lelki vihar. És – micsoda idők! – hasonlóképpen éreztek a férfiak is.

Az esőfényes úton előkelő taxik suhantak, lenge prémekbe burkolt hölgyek repültek gavalérjuk oldalán. A kaszinó portása most emelte sapkáját az első vendége előtt.

Az android sétált... Sétált és embereket szólított meg.

Válogatás nélkül ballagott könnyed lépteivel egyik alkalmi ismerősétől a másikig, szót váltott mindenkivel.

Az android nem árult sorsjegyet. Nem pénzt kért, nem könnyed üzletet ajánlott a kezdődő éjszaka fényes forgatagában. Kérdezett, válaszoltatott és az emberek mosolyogtak; megálltak, ha megszólította őket. Bemutatkozott – emberi neve volt – és elmondta, hogy ő android. Saját szavával: embergép. S az embereknek olyan kérdésekre kellett válaszolniuk, melyekre legtitikosabb bensőjükben vártak már régen, nagyon régen.

Az android kezét rázott az urakkal, a hölgyeknek kezét csókolta, kalapot nem emelt, mert még nem volt egészen kész. Az emberek szemében, kiktől éppen elköszönt, talán könnyek csillogtak, talán a neonreklámok tükröződtek. Nem lehet tudni.

A fényűző sugárúton egy android sétált. Az embertömeg egyetlen mosollyal nézett utána, ahogy elegáns, határozott léptekkel haladt közöttük. A bazilika lépcsői alatt két úr épp szivarra gyújtott. Egyikük elismerő, emlékekkel teli pillantást vetett az ember-gép csoda után.

– Látja, Willfred? A biokibernetika első gyöngyszeme.

A Willfrednek szólított úr pöffentett egy füstpamacsot.

– Ember az, Sir John. Csak egy kicsit bolond. – Finom mozdulattal megigázította drága puhakalapját.

– Bolond szegény...

Miniatura

Apóka szétáradó örömmel tapodta földje barázdáit s a tábla szélén megállva mégegyszer végigpillantott a síkon.

Lesz elég munka ma!

Odébb ballagott, rátekintett az odakészített eszközökre, ezeket sokáig nézte. Gondolkodott. Még a szemét is lehúnyta, úgy választotta ki az első, festékes rudat, illat után. Tudta, hogy az sárga.

Elindult a mezőn, taposva az egyenetlen rögöket vonszolta maga után a sárga festékes ru-

dat. A görbe barázda végén visszapillantott és elégedetten bólintott munkájára. Most kiesérelte a rudat barnára. Aztán jött a fekete (ezzel nagy köröket kellett megtennie) és kissé elfáradt. Öreg volt már.

A rózsaszín és fehér rudakkal volt legtöbb dolga. A parabolát kissé elhibázta, de reszkető lábaival újra átbálgott az elrontott barázdán egy egészen más színnel. Az a szín nem illett oda akkor, de így, együtt!...

Apóka elégedetten teregette tekintetét a megművelt terület fölött. Lábujjhegyre emelkedett, hogy jobban lássa, de Apóka sajnós, már nem tudott repülni. Enyhe földrengés jelezte, hogy vége a munkának és az öreg művész fáradt örömmel emelkedett a levegőbe két illatos ujj között, hogy végre elfogyassza vacsoráját és lepihenhessen.

A miniatúrafestő pedig – akit még soha, senki nem látott munka közben – nagyító alá vette a megművelt, gyönyörű darabkát és azt hiszem, már el is döntötte, mennyit érhet.

Háttal a zongorának

Ma eljött. Felkapaszkodott a domboldalon és olyan otthonosan tekintett szét a tetőn, mintha semmi más nem létezne itt, csak ő és a táj. Hosszú botját a kiszáradt akácnak támasztotta és leült mellé, hátát a fatörzsnek vetve. Jó volt így nézni, ahogy ott ül védtelenül és mégis magabiztosan, mintha pontosan tudná, hogy miért jár ide.

Még nem tettem semmit, csak néztem. Mindig nézem előbb egy kicsit, aztán körüljárom, gyönyörködöm várakozó mozdulatlanságában, ez olyan, mintha később érkezett volna önmagánál; tudja, hogy már itt van, de amiért jött, még várat magára.

Csendet intek. Moccanatlan csendet. Lenn ködfátyol libben, lassan vékonyuló foltokban kúszik át a szurdok mélyén, még egy perc és eltűnik, hogy átadja helyét az ébredező napsugaraknak. Összeráncolja homlokát, tekintete játszani akar még a tűnékeny foltokkal.

Megfordítom a szellőt és tovább figyelem.

Botja után nyúl, felegyenesedik, a szurdok mélyéből visszakúszik a sűrű ködgomoly. Játékos pamacsai egészen a lábáig hömpölyögnek, ahol már nem tud nekik formát adni a szem.

Sóhaj. Halvány párafelhő illan ki száján s mielőtt még unalomra változna öröme, elsöpöröm a ködöt. Visszaül.

Állat öklére támasztja, meghajlítom a baloldali fenyők csúcsát, csak annyira, hogy lehulljon egy-két toboz. Már nem is sóhaj, csak figyel. Álmos a látványtól, összehúzza magát egészen addig, míg azt nem hiszi, hogy ő maga a táj.

Még nem kezdek el játszani.

Kinyújtózik és felnéz az égre, semmi kis arca felvilágít az ágak közé és hirtelen ötlettel arcára hullajtok egy épp legördülni készülő harmatcseppet. Nem nézek oda, amikor letörli...

Talán most.

Halk bűgással indítok a mély regisztereken, szíve csak akkor észleli a rezgést, amikor már teljesen benne van, tágra nyitja a szemét s kileszhetetlen magányában igyekszik akkorára nőni, mint maga a Természet. Várok egy kicsit, körüljárom, ébresztek egy-két rovart körülötte s látom, szeme tükrébe életet szemlélő fény költözik. Így már egészen más.

Váratlan szélrohamocskát keltek a háta mögött s ahogy a hirtelen felkavarodó, száraz leveleket nézi, éppen engem kellene látnia. Hátrafelé hallgatózik. A két szarvast lassan terelem oldalvást, túl idilli lenne, ha közelebb jönnének. Megmerevedik.

Szíve lüktetése kitetszik ingén, aztán elküldöm az állatokat és lassan csalom magam után, nagyon lassan. Áteresztek egy kis fényt az ágak között, jön a fel-felvillanó foltok után, aztán megállítom. Mint mindig.

Az öreg tölgy tövébe telepítem, botját a fűbe fekteti, az arcán az a vibrálás még mindig túlzottan visszafogott... Cigarettaát vesz elő, forgatja ujjai között, aztán mégis visszadugja.

Akkor elkezdek játszani!..

Nem jön mindennap. Tudom, hogy észrevett és játszana... Mintha háttal állna a zongorának.

Mindig háttal...

